

Sygn. akt I UK 73/14

POSTANOWIENIE

Dnia 12 sierpnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania A. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniom,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 sierpnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 12 września 2013 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] uwzględnił apelację pozwanego i wyrokiem z 12 września 2013 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z 19 września 2012 r. i oddalił odwołanie skarżącej A. B. od decyzji pozwanego z 27 stycznia 2012 r., stwierdzającej, że nie podlegała ubezpieczeniom społecznym od 1 września 2011 r. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Ustalił i rozstrzygnął, że skarżąca podejmowała działania pozorujące przygotowanie i rozpoczęcie prowadzenia działalności a do jej rzeczywistego rozpoczęcia i prowadzenia nie doszło.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polegające na: „a) ustaleniu relacji art. 33 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (...) w stosunku do art. 13 ust. 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń

społecznych (...). Pierwszy z tych przepisów przyznaje walor prawdziwości danych wpisanych do rejestru działalności gospodarczej, ustanawiając domniemanie prawne, z którego wynika, iż działalność wpisana do ewidencji jest przez przedsiębiorcę wykonywana, drugi z kolei uzależnia możliwość objęcia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą jedynie w okresie faktycznego wykonywania działalności gospodarczej – od jej rozpoczęcia do zaprzestania jej wykonywania. W ocenie skarżącej, wymóg faktycznego wykonywania czynności składających się na prowadzoną działalność przedsiębiorcy, wpisaną w określonym okresie do ewidencji lub rejestru, pośrednio wynikający z wskazanego przepisu ustawy o sus, osłabia zatem ustanowione domniemanie prawne prawdziwości oświadczenia złożonego przez przedsiębiorcę, dokonującego wpisu do ewidencji lub rejestru i wskazującego na moment rozpoczęcia wykonywania tej działalności, na tyle, iż w zasadzie to on w przypadku sporu musi udowadniać, iż działalność faktycznie prowadzi. Wpis do ewidencji działalności ma charakter, co do zasady deklaratoryjny, tym samym legalizuje w istocie faktycznie wykonywaną przez przedsiębiorcę działalność. Charakter z kolei domniemania prawnego wynikającego z art. 33 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej jest względnie wzruszalny. Oznacza to, że prawdziwość wpisu można podważać, jednak, gdy chce tego dowieść przedsiębiorca wpisany do ewidencji czy rejestru, musi wykazać, iż niezwłocznie po wystąpieniu stanu niezgodności z faktycznym stanem wystąpił on z wnioskiem o uaktualnienie treści wpisu. Nadto, z treści przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wynika, iż przedsiębiorca ma obowiązek zgłaszania wszelkich zmian dotyczących danych zawartych we wpisie, w tym zwłaszcza faktu trwałego lub czasowego zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej, – co należy rozumieć, jako faktyczne niewykonywanie czynności związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą. Wniosek o wpis zmiany przedsiębiorca obowiązany jest złożyć w terminie 7 dni od daty zajścia zdarzenia stanowiącego okoliczność powodującą konieczność zmiany danych we wpisie. Powyższe także akcentuje okoliczności mające charakter faktyczny, a nie formalny. Mając na względzie powyższe rozważania, wskazać należy, iż z domniemania prawnego wynikającego z treści art. 33 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wynika nie tylko, że działalność - zgodnie z oświadczeniem

przedsiębiorcy została w danym okresie zarejestrowana z zamiarem jej prowadzenia, ale także, iż jest faktycznie prowadzona w miejscu wskazanym przez przedsiębiorcę, okresie przez niego określonym, zaś dane znajdujące się w treści wpisu w ewidencji są aktualne. Obowiązek przedsiębiorcy wykazania faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej dla celów objęcia ubezpieczeniami społecznymi z tego tytułu powstać może jedynie zatem w przypadku zakwestionowania prawdziwości danych zawartych w treści wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Dla obalenia wzruszalnego domniemania ustanowionego przez przepis ustawy konieczne jest przeprowadzenie przeciwdowodu przez stronę wywodząca z tego faktu skutki prawne. Z powyższej wątpliwości wynika kolejna: dotycząca możliwości zastosowania przepisów prawa cywilnego regulujących konsekwencje pozorowania czynności prawnych bez zamiaru wywołania skutków składających się na jej literalną treść sfery prawa publicznego, jakim są przepisy dotyczące prowadzenia i ewidencjonowania działalności gospodarczej. Ponadto, w powyższym kontekście budzi uzasadnione wątpliwości czy wystarczające jest dla zakwestionowania domniemania prawdziwości wpisu w ewidencji działalności gospodarczej jedynie postawienie tezy o pozorowaniu czynności związanych z zarejestrowaną i korzystającą z domniemania prawdziwości działalnością gospodarczą, co w konsekwencji prowadzi do przerzucenia ciężaru udowodnienia okoliczności świadczących o faktycznym realizowaniu działalności gospodarczej na przedsiębiorcę. Brak jest materialnej podstawy dla ustalenia pozorności czynności składających się na prowadzenie działalności gospodarczej, w tym przypadku chodzi, bowiem o pewne czynności faktyczne, a nie treść stosunku prawnego nadaną mu przez strony. Tym samym, zdaniem skarżącej, zachodzi konieczność rozstrzygnięcia powyższych wątpliwości”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Istotne zagadnienie prawne może być rozważane, gdy występuje w sprawie (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Zagadnienie przedstawiane we wniosku oderwane jest od sprawy, w której ustalono, że nie było działalności gospodarczej, lecz jedynie działania pozorujące przygotowanie i rozpoczęcie prowadzenia działalności a do rzeczywistego rozpoczęcia i prowadzenia działalności nie doszło. Ustalenie takie wiąże w ocenie podstawy przedsądu, gdyż art. 398¹³ § 2 k.p.c. ma odpowiednie zastosowanie również na etapie przedsądu. Chodzi o związanie ustalonym stanem faktycznym na którym oparto zaskarżony wyrok. W przeciwnym razie zachodziłby dysonans między przedsądem a późniejszym rozpoznaniem skargi, w którym obowiązuje ograniczenie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., czyli związanie ustalonym stanem faktycznym, na którym oparto zaskarżony wyrok. Innymi słowy istotne zagadnienie prawne jako podstawa przedsądu nie może różnić się z ustalonym stanem faktycznym sprawy.

Nawet gdyby próbować odejść od powyższego reżimu, to wniosek i jego uzasadnienie (wyżej *in extenso*) nie przedstawiają istotnego zagadnienia prawnego, gdyż sformułowane w nich kwestie nie wykraczają poza zwykłą wykładnię i stosowanie prawa, co jakościowo nie składa się na istotne zagadnienie prawne. Nie jest niczym szczególnych przedstawiona we wniosku analiza „relacji” art. 33 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej w stosunku do art. 13 pkt 4 ustawy systemowej. Sprawy oparte na takiej lub podobnej argumentacji były już rozpatrywane przez sądy powszechne, właśnie w sprawach w których organ rentowy kwestionował prowadzenie działalności gospodarczej jako tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym. O ubezpieczeniu decyduje działalność gospodarcza, czyli jej rozpoczęcie i prowadzenie, tak określa się podstawę (tytuł) podlegania ubezpieczeniom społecznym w art. 13 pkt 4 ustawy systemowej. Jeżeli te warunki nie wystąpiły, to inny stan faktyczny i prawny nie może wynikać z wpisu do rejestru (ewidencji), bo upada domniemanie z art. 33 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej – po prostu dane wpisane nie są prawdzie. Domniemanie wynikające z tego przepisu nie zastępuje zatem warunków składających się na tytuł ubezpieczenia. Innymi słowy w przypadku sporu sam wpis nie przesądza faktów i prawa. Wykracza to ponad potrzebę argumentacji, gdyż na etapie przedsądu sprawdzeniu podlega tylko czy wniosek przedstawia podstawę przedsądu, a nie

ocena wypowiedzi dotyczących zwykłej interpretacji prawa, zwłaszcza tak ogólnych jak kwestia „możliwości zastosowania przepisów prawa cywilnego regulujących konsekwencje pozorowania czynności prawnych bez zamiaru wywołania skutków składających się na jej literalną treść do sfery prawa publicznego, jakim są przepisy dotyczące prowadzenia i ewidencjonowania działalności gospodarczej”. Nie można też redukować istotnego zagadnienia prawnego do pytania o „materialną podstawę dla ustalenia pozorności czynności składających się na prowadzenie działalności gospodarczej”, gdyż chodzi o czynności faktyczne, co też treść wniosku potwierdza (*in fine*).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c.